

**NHỮNG BƯỚC PHÁT TRIỂN TÍCH CỰC
TRONG QUAN HỆ VIỆT NAM - BA LAN
VÀ TRIỂN VỌNG HỢP TÁC TRONG TƯƠNG LAI**

Đình Mạnh Tuấn*

Vũ Bình Minh**

Tóm tắt: Trong những năm qua, quan hệ hữu nghị truyền thống và hợp tác nhiều mặt Việt Nam - Ba Lan đã có sự phát triển tích cực. Hai bên khẳng định luôn coi trọng mối quan hệ hữu nghị truyền thống trên cơ sở hai bên cùng có lợi, đi vào chiều sâu, hiệu quả và thiết thực. Bài viết phân tích thực trạng quan hệ Việt Nam - Ba Lan trên một số khía cạnh về chính trị - ngoại giao, kinh tế, giáo dục - đào tạo, an ninh - quốc phòng..., đồng thời phân tích triển vọng hợp tác giữa hai quốc gia trong tương lai

Từ khóa: quan hệ, chính trị, kinh tế, an ninh, Việt Nam, Ba Lan

Abstract: Over the past years, the traditional friendly relationship and multi-sector cooperation between Vietnam and Poland has developed positively. The two sides affirmed that they always attach great importance to the traditional friendship on the basis of mutual benefits, efficiency and practicality. The article analyzes the current situation of Vietnam-Poland relations on a number of aspects, such as: politics - diplomacy, economics, education - training, security and defense, etc., and analyzes the prospect of cooperation between two countries in the future

Keywords: relationship, politic, economic, security, Vietnam, Poland

* TS, Viện Nghiên cứu Châu Âu

** Ths, Viện Nghiên cứu Châu Âu

Nhận bài ngày: 2/12/2019

Phản biện xong: 20/12/2019

Chấp nhận đăng: 5/1/2020

Việt Nam và Ba Lan lập quan hệ ngoại giao ngày 4/2/1950. Mặc dù có khoảng cách địa lý rất lớn và khác biệt về văn hóa nhưng quan hệ hữu nghị truyền thống và hợp tác nhiều mặt giữa hai nước vẫn phát triển tốt đẹp trong hơn nửa thế kỷ qua. Quan hệ hữu nghị truyền thống và hợp tác nhiều mặt giữa Việt Nam và Ba Lan thời gian qua đã phát triển tích cực trên nhiều lĩnh vực.

1. Thực trạng quan hệ Việt Nam - Ba Lan

Về chính trị - ngoại giao

Mối quan hệ chính trị - ngoại giao tốt đẹp giữa hai quốc gia được đánh dấu bởi các chuyến thăm cấp cao giữa hai bên. Nổi bật nhất là chuyến thăm cấp nhà nước tới Việt Nam vào tháng 11/2017 của Tổng thống Ba Lan, Andrzej Duda và Phu nhân. Chuyến thăm này mở ra một trang mới trong quan hệ hữu nghị truyền thống và hợp tác nhiều mặt giữa Việt Nam và Ba Lan, làm sâu sắc thêm quan hệ hợp tác kinh tế, thương mại, đầu tư song phương. Chuyến thăm còn tạo điều kiện giúp doanh nghiệp hai nước tiếp cận, tìm hiểu thị trường, tiềm năng, nhu cầu và thế mạnh của nhau. Ngoài ra, gần đây là chuyến thăm của Đoàn cấp cao Chính phủ Việt Nam do Phó Thủ tướng Thường trực Chính phủ Trương Hòa Bình dẫn đầu thăm chính thức Cộng hòa Ba Lan vào tháng 9/2018.

Thông qua các chuyến thăm chính thức này, hai nước cũng đã ký kết nhiều hiệp định và thỏa thuận hợp tác song phương, nhằm

nâng cao hiệu quả hợp tác trên cơ sở cùng có lợi. Nhiều hiệp định khung đã được ký kết giữa hai bên như Hiệp định hợp tác văn hóa - khoa học; Hiệp định khuyến khích bảo hộ đầu tư; Hiệp định tránh đánh thuế hai lần; Hiệp định chuyển giao và nhận trở lại công dân hai nước; Hiệp định hợp tác trong lĩnh vực nông nghiệp, phát triển nông thôn và thị trường nông sản... Việt Nam và Ba Lan cũng luôn duy trì cơ chế tham vấn chính trị về các vấn đề quan hệ song phương, tình hình thế giới và khu vực, phối hợp lập trường trong các vấn đề quốc tế quan trọng.

Về hợp tác đa phương, Việt Nam và Ba Lan tăng cường tiếp xúc, phối hợp hiệu quả tại các tổ chức và diễn đàn quốc tế, nhất là tại Liên hợp quốc, Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa Liên hợp quốc (UNESCO), Tổ chức Hợp tác Á - Âu (ASEM), trong khuôn khổ hợp tác giữa Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) và Liên minh Châu Âu (EU) và quan hệ Việt Nam - EU.

Về kinh tế

Ba Lan hiện là bạn hàng số một của Việt Nam tại Trung Đông Âu. Việt Nam là bạn hàng thứ bảy của Ba Lan ngoài EU. Kim ngạch thương mại song phương những năm qua tăng khá nhanh và chủ yếu là Việt Nam xuất siêu sang Ba Lan.

Việt Nam xuất khẩu sang Ba Lan chủ yếu hàng dệt may, thủy sản, gạo, cà phê, hạt tiêu, bánh kẹo, nông sản, điện thoại, hàng điện tử... và nhập khẩu từ Ba Lan chủ yếu là

các mặt hàng như sữa bột, tằm được, hoa quả, thiết bị cho ngành than, đóng tàu. phế liệu thép... Ba Lan cũng đang có nhu cầu nhập

khẩu các mặt hàng như gạo, nông sản, dầu ăn, thực phẩm hữu cơ, sản phẩm tốt cho sức khỏe... từ Việt Nam.

Bảng 1: Kim ngạch xuất nhập khẩu của Việt Nam với Ba Lan giai đoạn 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Xuất khẩu	585,2	597,6	775,4	1 334,9	1.500,8
Nhập khẩu	175,6	191,7	230,8	266,6	298,9

Nguồn. Tổng hợp từ số liệu của Tổng cục Hải quan

Bảng 2: Đầu tư trực tiếp nước ngoài của Ba Lan tại Việt Nam, giai đoạn 2015-2019

Đơn vị: triệu USD

	2015	2016	2017	2018	2019
Số vốn FDI đăng ký của Ba Lan vào Việt Nam	91,4	125,5	182,9	182,6	209,3

Nguồn. Tổng hợp từ số liệu của Bộ Kế hoạch và Đầu tư

Giai đoạn 2014-2017, đầu tư của Ba Lan vào Việt Nam tăng gấp 2 lần, tập trung chủ yếu trong lĩnh vực bất động sản (Làng Việt kiều châu Âu), công nghiệp chế biến (VIFON), dịch vụ (Hạ Long Plaza)¹. Tính đến tháng 12/2019, Ba Lan xếp thứ 38 trên 135 quốc gia và vùng lãnh thổ đầu tư vào Việt Nam với 19 dự án, tổng vốn đăng ký trên 209 triệu USD. Các dự án FDI của Ba Lan đầu tư vào Việt Nam chủ yếu là các dự án 100% vốn nước ngoài, tập trung trong

lĩnh vực kinh doanh bất động sản, công nghiệp chế biến chế tạo và thông tin truyền thông. Về phần mình, Việt Nam có 3 dự án đầu tư sang Ba Lan với tổng vốn đầu tư khoảng 8 triệu USD thuộc lĩnh vực dịch vụ và công nghiệp thực phẩm. Nhiều doanh nghiệp lớn của Việt Nam cũng đang triển khai các dự án đầu tư sang Ba Lan, nổi bật nhất là dự án của Vinamilk trị giá 3 triệu USD².

¹ TCCSĐT (2017).

² Hà Văn (2019).

Việt Nam và Ba Lan lập quan hệ ngoại giao ngày 4/2/1950. Mặc dù có khoảng cách địa lý rất lớn và khác biệt về văn hóa nhưng quan hệ hữu nghị truyền thống và hợp tác nhiều mặt giữa hai nước vẫn phát triển tốt đẹp trong hơn nửa thế kỷ qua. Quan hệ hữu nghị truyền thống và hợp tác nhiều mặt giữa Việt Nam và Ba Lan thời gian qua đã phát triển tích cực trên nhiều lĩnh vực.

1. Thực trạng quan hệ Việt Nam - Ba Lan

Về chính trị - ngoại giao

Mối quan hệ chính trị - ngoại giao tốt đẹp giữa hai quốc gia được đánh dấu bởi các chuyến thăm cấp cao giữa hai bên. Nổi bật nhất là chuyến thăm cấp nhà nước tới Việt Nam vào tháng 11/2017 của Tổng thống Ba Lan, Andrzej Duda và Phu nhân. Chuyến thăm này mở ra một trang mới trong quan hệ hữu nghị truyền thống và hợp tác nhiều mặt giữa Việt Nam và Ba Lan, làm sâu sắc thêm quan hệ hợp tác kinh tế, thương mại, đầu tư song phương. Chuyến thăm còn tạo điều kiện giúp doanh nghiệp hai nước tiếp cận, tìm hiểu thị trường, tiềm năng, nhu cầu và thế mạnh của nhau. Ngoài ra, gần đây là chuyến thăm của Đoàn cấp cao Chính phủ Việt Nam do Phó Thủ tướng Thường trực Chính phủ Trương Hòa Bình dẫn đầu thăm chính thức Cộng hòa Ba Lan vào tháng 9/2018.

Thông qua các chuyến thăm chính thức này, hai nước cũng đã ký kết nhiều hiệp định và thỏa thuận hợp tác song phương, nhằm

nâng cao hiệu quả hợp tác trên cơ sở cùng có lợi. Nhiều hiệp định khung đã được ký kết giữa hai bên như Hiệp định hợp tác văn hóa - khoa học, Hiệp định khuyến khích bảo hộ đầu tư; Hiệp định tránh đánh thuế hai lần; Hiệp định chuyển giao và nhận trở lại công dân hai nước; Hiệp định hợp tác trong lĩnh vực nông nghiệp, phát triển nông thôn và thị trường nông sản... Việt Nam và Ba Lan cũng luôn duy trì cơ chế tham vấn chính trị về các vấn đề quan hệ song phương, tình hình thế giới và khu vực, phối hợp lập trường trong các vấn đề quốc tế quan trọng.

Về hợp tác đa phương, Việt Nam và Ba Lan tăng cường tiếp xúc, phối hợp hiệu quả tại các tổ chức và diễn đàn quốc tế, nhất là tại Liên hợp quốc, Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa Liên hợp quốc (UNESCO), Tổ chức Hợp tác Á - Âu (ASEM), trong khuôn khổ hợp tác giữa Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) và Liên minh Châu Âu (EU) và quan hệ Việt Nam - EU.

Về kinh tế

Ba Lan hiện là bạn hàng số một của Việt Nam tại Trung Đông Âu, Việt Nam là bạn hàng thứ bảy của Ba Lan ngoài EU. Kim ngạch thương mại song phương những năm qua tăng khá nhanh và chủ yếu là Việt Nam xuất siêu sang Ba Lan

Việt Nam xuất khẩu sang Ba Lan chủ yếu hàng dệt may, thủy sản, gạo, cà phê, hạt tiêu, bánh kẹo, nông sản, điện thoại, hàng điện tử... và nhập khẩu từ Ba Lan chủ yếu là

các mặt hàng như sữa bột, tằm dược, hoa quả, thiết bị cho ngành than, đóng tàu, phế liệu thép.... Ba Lan cũng đang có nhu cầu nhập

khẩu các mặt hàng như gạo, nông sản, dầu ăn, thực phẩm hữu cơ, sản phẩm tốt cho sức khỏe... từ Việt Nam.

Bảng 1: Kim ngạch xuất nhập khẩu của Việt Nam với Ba Lan giai đoạn 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Xuất khẩu	585,2	597,6	775,4	1.334,9	1.500,8
Nhập khẩu	175,6	191,7	230,8	266,6	298,9

Nguồn: Tổng hợp từ số liệu của Tổng cục Hải quan

Bảng 2: Đầu tư trực tiếp nước ngoài của Ba Lan tại Việt Nam, giai đoạn 2015-2019

Đơn vị: triệu USD

	2015	2016	2017	2018	2019
Số vốn FDI đăng ký của Ba Lan vào Việt Nam	91,4	125,5	182,9	182,6	209,3

Nguồn: Tổng hợp từ số liệu của Bộ Kế hoạch và Đầu tư.

Giai đoạn 2014-2017, đầu tư của Ba Lan vào Việt Nam tăng gấp 2 lần, tập trung chủ yếu trong lĩnh vực bất động sản (Làng Việt kiều châu Âu), công nghiệp chế biến (VIFON), dịch vụ (Hạ Long Plaza)¹. Tính đến tháng 12/2019, Ba Lan xếp thứ 38 trên 135 quốc gia và vùng lãnh thổ đầu tư vào Việt Nam với 19 dự án, tổng vốn đăng ký trên 209 triệu USD. Các dự án FDI của Ba Lan đầu tư vào Việt Nam chủ yếu là các dự án 100% vốn nước ngoài, tập trung trong

lĩnh vực kinh doanh bất động sản, công nghiệp chế biến chế tạo và thông tin truyền thông. Về phần mình, Việt Nam có 3 dự án đầu tư sang Ba Lan với tổng vốn đầu tư khoảng 8 triệu USD thuộc lĩnh vực dịch vụ và công nghiệp thực phẩm. Nhiều doanh nghiệp lớn của Việt Nam cũng đang triển khai các dự án đầu tư sang Ba Lan, nổi bật nhất là dự án của Vinamilk trị giá 3 triệu USD².

¹ TCCSDT (2017)

² Hà Văn (2019).

các mặt hàng như sữa bột, tân dược, hoa quả, thiết bị cho ngành than, đóng tàu, phế liệu thép.... Ba Lan cũng đang có nhu cầu nhập

khẩu các mặt hàng như gạo, nông sản, dầu ăn, thực phẩm hữu cơ, sản phẩm tốt cho sức khỏe . từ Việt Nam.

Bảng 1: Kim ngạch xuất nhập khẩu của Việt Nam với Ba Lan giai đoạn 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Xuất khẩu	585,2	597,6	775,4	1.334,9	1.500,8
Nhập khẩu	175,6	191,7	230,8	266,6	298,9

Nguồn: Tổng hợp từ số liệu của Tổng cục Hải quan

Bảng 2: Đầu tư trực tiếp nước ngoài của Ba Lan tại Việt Nam, giai đoạn 2015-2019

Đơn vị: triệu USD

	2015	2016	2017	2018	2019
Số vốn FDI đăng ký của Ba Lan vào Việt Nam	91,4	125,5	182,9	182,6	209,3

Nguồn: Tổng hợp từ số liệu của Bộ Kế hoạch và Đầu tư

Giai đoạn 2014-2017, đầu tư của Ba Lan vào Việt Nam tăng gấp 2 lần, tập trung chủ yếu trong lĩnh vực bất động sản (Làng Việt kiều châu Âu), công nghiệp chế biến (VIFON), dịch vụ (Hạ Long Plaza)¹. Tính đến tháng 12/2019, Ba Lan xếp thứ 38 trên 135 quốc gia và vùng lãnh thổ đầu tư vào Việt Nam với 19 dự án, tổng vốn đăng ký trên 209 triệu USD. Các dự án FDI của Ba Lan đầu tư vào Việt Nam chủ yếu là các dự án 100% vốn nước ngoài, tập trung trong

lĩnh vực kinh doanh bất động sản, công nghiệp chế biến chế tạo và thông tin truyền thông. Về phần mình, Việt Nam có 3 dự án đầu tư sang Ba Lan với tổng vốn đầu tư khoảng 8 triệu USD thuộc lĩnh vực dịch vụ và công nghiệp thực phẩm. Nhiều doanh nghiệp lớn của Việt Nam cũng đang triển khai các dự án đầu tư sang Ba Lan, nổi bật nhất là dự án của Vinamilk trị giá 3 triệu USD².

¹ TCCSDT (2017).

² Hà Văn (2019).

Về hợp tác phát triển (ODA), từ năm 1998. Ba Lan đã cấp khoản tín dụng 70 triệu USD cho dự án đóng tàu của Vinashin (đã giải ngân xong năm 2005). Năm 2005, Ba Lan cam kết dành cho Việt Nam một khoản tín dụng hỗn hợp trị giá 280 triệu USD. Trong khuôn khổ cam kết đó, ngày 22/01/2008, Bộ Ngoại giao Ba Lan và Bộ Tài chính Việt Nam đã ký Hiệp định tín dụng Dự án Phòng thí nghiệm trọng điểm - Bể thử mô hình tàu thủy với trị giá vốn vay ODA là 16,47 triệu Euro. Tháng 7/2014, phía Ba Lan đã thông báo dừng kế hoạch cấp tín dụng Dự án Bể thử mô hình tàu thủy và chuyển sang cấp khoản tín dụng ưu đãi mới trị giá 250 triệu Euro trong khuôn khổ Hiệp định khung về hợp tác tài chính, trong đó quy định khoản vốn sẽ dành cho các dự án ưu tiên phát triển kinh tế-xã hội của Việt Nam. Đến ngày 28/7/2017, Chính phủ đã thông qua Nghị quyết số 64/NQ-CP về nội dung Hiệp định tài chính trị giá 250 triệu Euro của Ba Lan.

Về giáo dục - đào tạo

Việt Nam và Ba Lan đã ký kết Thỏa thuận hợp tác về giáo dục đại học nhân chuyến thăm với việc tăng số lượng học bổng dành cho sinh viên, thực tập sinh và nghiên cứu sinh hai nước lên 20 suất/1 năm và Nghị định thư hợp tác về việc mở khóa học tiếng Ba Lan giữa Bộ Khoa học và Giáo dục Đại học Ba Lan và Trường Đại học Hà Nội. Ngoài ra, hai bên nhất trí sớm đàm phán

ký Hiệp định về công nhận tương đương các văn bằng giáo dục³.

Những năm gần đây, số lượng học sinh Việt Nam du học tự túc sang Ba Lan có chiều hướng tăng do chi phí học tập tương đối rẻ và các trường đại học tư thục của Ba Lan như trường Đại học Lazarski, Trường Đại học Leon Kozminski... có nhiều chương trình dạy bằng tiếng Anh dành riêng cho sinh viên nước ngoài, chủ yếu hướng tới sinh viên Trung Quốc và Việt Nam. Đại diện một số trường đại học của Ba Lan bày tỏ mong muốn tăng cường hợp tác, trao đổi sinh viên với Việt Nam, đồng thời khuyến nghị các cơ quan chức năng Ba Lan tạo thuận lợi về thủ tục cho sinh viên Việt Nam sang Ba Lan học tập.

Về an ninh - quốc phòng

Việt Nam và Ba Lan đã ký Bản ghi nhớ hợp tác quốc phòng năm 2010. Hai bên thường xuyên trao đổi đoàn các cấp nhằm thúc đẩy quan hệ hợp tác, chia sẻ kinh nghiệm đấu tranh phòng, chống tội phạm, nhất là tội phạm có tổ chức, tội phạm xuyên quốc gia, tội phạm ma túy, tội phạm sử dụng công nghệ cao, tội phạm tổ chức đưa người di cư và nhập cư trái phép. Điển hình như các chuyến trao đổi đoàn: Bộ trưởng Quốc phòng Phùng Quang Thanh thăm Ba Lan tháng 8/2013, Bộ trưởng Quốc phòng Ba Lan thăm Việt Nam tháng 8/2014.

³ Dương Đức Dũng (2017).

10/2010, Ba Lan cử Tùy viên Quốc phòng thường trú tại Hà Nội. Tháng 9/2014, Việt Nam đã cử Tùy viên Quốc phòng thường trú ở Ba Lan⁴.

Hai bên cũng đã thống nhất các biện pháp chia sẻ thông tin, trao đổi kinh nghiệm, hợp tác trong lĩnh vực đào tạo, bồi dưỡng cán bộ nhằm đưa quan hệ giữa các cơ quan thực thi pháp luật hai nước đi vào chiều sâu, góp phần củng cố, phát triển mối quan hệ hữu nghị truyền thống giữa hai Chính phủ, nhân dân hai nước Việt Nam và Ba Lan

Để thúc đẩy quan hệ hợp tác đấu tranh phòng, chống tội phạm, bảo vệ an ninh, trật tự ở mỗi nước, Bộ Công an Việt Nam cũng đang đề nghị hai nước nghiên cứu, xây dựng tiến tới đàm phán và ký kết Hiệp định về dẫn độ, Hiệp định về chuyển giao người bị kết án phạt tù và Hiệp định về tương trợ tư pháp hình sự, tạo hành lang pháp lý vững chắc, toàn diện cho quan hệ hợp tác giữa hai nước trong bối cảnh tình hình tội phạm diễn biến ngày càng phức tạp hiện nay⁵.

Về các lĩnh vực khác

Quan hệ hợp tác giữa Việt Nam và Ba Lan trong các lĩnh vực khác cũng đạt nhiều kết quả tốt.

Về khoa học, hai bên nhất trí khôi phục lại cơ chế Ủy ban hỗn hợp Việt Nam - Ba

Lan về hợp tác khoa học công nghệ và tổ chức khóa họp của Ủy ban vào năm 2018.

Về hợp tác văn hóa, những năm trước đây, Ba Lan đã giúp Việt Nam đào tạo cán bộ, trùng tu các di tích cung đình ở Huế, Tháp Chàm ở Hội An, địa đạo Củ Chi ở Thành phố Hồ Chí Minh. Đặc biệt kỹ sư Ba Lan Kazimierz Kwiatowski đã có nhiều năm gắn bó với công tác trùng tu di tích ở Quảng Nam.

Nhằm rút ngắn khoảng cách giữa hai nước, ngày 30/11/2017, Tổng công ty hàng không Việt Nam (VNA) và Hãng hàng không quốc gia Ba Lan (LOT) đã ký kết thỏa thuận hợp tác nhằm mang lại nhiều lợi ích và lựa chọn hành trình hơn cho hành khách của hai hãng. Theo đó, hành khách có thể mua vé từ VNA hoặc LOT để thực hiện hành trình giữa Hà Nội/Tp. Hồ Chí Minh và Warsaw (Ba Lan) qua các điểm trung chuyển là Paris (Pháp), Frankfurt (Đức), Moscow (Nga), London (Anh).

Cộng đồng người Việt Nam tại Ba Lan hiện có khoảng 40.000 người, có những đóng góp tích cực cho sự phát triển kinh tế - xã hội của Ba Lan và phát huy vai trò cầu nối tăng cường quan hệ hữu nghị truyền thống quý báu giữa hai nước Việt Nam - Ba Lan, được chính quyền Ba Lan đánh giá cao. Cộng đồng người Việt Nam tại Ba Lan tập trung vào buôn bán hàng may mặc, tiêu dùng

⁴ TCCSDT (2017).

⁵ Khổng Hà (2018)

(chủ yếu tại khu Wolka Kosowska, cách trung tâm thủ đô Warszawa khoảng 30km) và nhà hàng. Ngoài ra, cộng đồng cũng thường xuyên tổ chức hoạt động từ thiện hướng về Tổ quốc. Những năm gần đây, số lượng người Ba Lan sống và làm việc tại Việt Nam cũng tăng khá nhanh.

2. Triển vọng hợp tác Việt Nam - Ba Lan

Quan hệ hợp tác Việt Nam - Ba Lan được đánh giá còn rất nhiều tiềm năng phát triển, và triển vọng hợp tác giữa hai quốc gia đang đứng trước nhiều cơ hội nhưng cũng không ít thách thức trong tương lai.

Những thuận lợi, cơ hội

Việt Nam và Ba Lan là hai nước bạn bè truyền thống của nhau, đều là thành viên tích cực của các tổ chức quốc tế và hội nhập ngày càng sâu vào các thể chế khu vực, đều đang ở giai đoạn quan trọng của quá trình đổi mới và cải cách, có chung lợi ích tăng cường hợp tác kinh tế-thương mại, đầu tư với nhau.

Cả Việt Nam và Ba Lan đều là nhà sản xuất và xuất khẩu lớn trong lĩnh vực nông nghiệp, nông sản cũng là nhóm hàng chính trong cơ cấu trao đổi thương mại song phương. Mặc dù cùng phát triển nông nghiệp nhưng Việt Nam - Ba Lan không cạnh tranh trực tiếp mà sẽ hỗ trợ hiệu quả cho nhau. Ba Lan có tiềm năng lớn để đáp ứng nhu cầu của thị trường Việt Nam bởi lợi thế điển tích

đất nông nghiệp lớn, cơ chế giao đất, khuyến khích phát triển sản xuất hợp lý, kết hợp công nghệ gieo trồng, chế biến hiện đại đã giúp Ba Lan phát huy tốt thế mạnh ngành nông nghiệp. Trong khi đó, Việt Nam đang tập trung cải tiến công nghệ nông nghiệp, bao gồm đầu tư vào nông nghiệp chuyên ngành, phân bón và máy móc. Vì vậy, với kinh nghiệm phát triển nông nghiệp bằng công nghệ cao nhiều năm, Ba Lan có thể hỗ trợ cho Việt Nam về công nghệ cũng như kỹ thuật trong lĩnh vực này. Ngược lại, Việt Nam cũng có nhiều mặt hàng mà người tiêu dùng Ba Lan ưa chuộng. Ba Lan nhập khẩu rất nhiều sản phẩm từ châu Âu mà những sản phẩm này được sản xuất tại Việt Nam (gạo, trái cây họ cam quýt, chuối, thuốc lá, dầu dừa,...). Các sản phẩm sữa là một trong những nhóm sản phẩm xuất khẩu lớn nhất từ Ba Lan đến Việt Nam.

Ba Lan chọn Việt Nam là một trong 5 thị trường đầu tư, kinh doanh triển vọng nhất, ngược lại Việt Nam xem Ba Lan là một trong những thị trường quan trọng nhất tại Trung và Đông Âu⁶. Việt Nam là một nền kinh tế đang phát triển với tốc độ tăng trưởng nhanh, đồng thời chủ trương và quyết tâm của Chính phủ Việt Nam trong nỗ lực hoàn thiện môi trường đầu tư kinh doanh được các doanh nghiệp Ba Lan đánh giá cao. Hai

⁶ Ngọc Tuyết (2018).

bền đều đã có những nỗ lực để thúc đẩy hợp tác giữa doanh nghiệp hai bên thông qua tăng cường kết nối thông tin để doanh nghiệp hai bên nắm bắt thị trường, nắm bắt đối tác để xây dựng các chương trình kết nối trong tương lai. Những yếu tố này được đánh giá sẽ mở ra tiềm năng tiếp tục tăng cường, mở rộng đầu tư, kinh doanh của doanh nghiệp hai nước nhằm khai thác tính bổ trợ cho nhau giữa hai nền kinh tế, đón bắt những cơ hội phát triển mới mà Hiệp định EVFTA đem lại.

Những khó khăn, thách thức

Nhược điểm của các doanh nghiệp Việt Nam khi đi ra nước ngoài là còn thiếu thông tin về thị trường, nhất là những thông tin về thị hiếu, mẫu mã, thậm chí khi đưa hàng sang khu vực này ngôn ngữ cũng là một rào cản. Ngoài ra, chưa có nhiều doanh nghiệp Việt Nam sự am hiểu luật pháp nước sở tại. Để khắc phục hạn chế này, cần thúc đẩy hơn nữa sự hợp tác giữa doanh nghiệp hai bên nhằm tăng cường kết nối thông tin để nắm bắt thị trường, nắm bắt đối tác kết nối trong tương lai. Đồng thời, các ngân hàng có thể hỗ trợ tư vấn cho doanh nghiệp đàm phán và lựa chọn các phương thức thanh toán phù hợp với từng mặt hàng và quan hệ đối tác giữa hai bên.

Các hiệp định thương mại tự do, đặc biệt là EVFTA vừa được thông qua đã mở ra

cơ hội rất lớn cho các doanh nghiệp Việt Nam vào thị trường châu Âu thông qua việc mở cửa về thuế. Tuy nhiên đây cũng là thị trường đòi hỏi cao về chất lượng, các hàng rào kỹ thuật khắt khe, cũng như việc thực thi các điều kiện về tiêu chuẩn, về pháp luật rất cao... Do vậy, các doanh nghiệp cần chủ động nghiên cứu thông tin để có sự chuẩn bị rất kỹ càng để có thể đáp ứng được những yêu cầu khắt khe đó. Việc chuẩn bị nên được tiến hành toàn diện từ nghiên cứu cơ hội, thách thức của thị trường, cho đến các giải pháp như nâng cao chất lượng, mẫu mã sản phẩm; phát huy lợi thế cạnh tranh, tăng hiệu suất...

Do khoảng cách về địa lý khá xa, mặc dù các phương thức vận tải hàng hóa giữa Việt Nam và Ba Lan nói riêng và khu vực Châu Âu nói chung đã khá đa dạng, tạo thuận lợi cho doanh nghiệp hai nước tăng kết nối giao thương hàng hóa, nhưng chi phí logistics hiện nay tại Việt Nam ước tính khoảng hơn 20% GDP hàng năm, trong đó chi phí vận tải chiếm hơn 60%, cao hơn các nước trong khu vực và trên thế giới từ 2% - 10%, làm giảm sức cạnh tranh của hàng hóa Việt Nam trên thị trường quốc tế⁷. Trong khi đó, EVFTA có thể làm tăng nhu cầu chuyển không chỉ giữa EU và Việt Nam, mà còn là với cả EU và Đông Nam Á.

⁷ Phan Anh (2019).

nhu cầu nâng cao chất lượng, điều kiện của kho bãi và công tác vận chuyển cũng sẽ được đặt ra. Điều này đòi hỏi các doanh nghiệp logistics nói riêng, ngành logistics Việt Nam nói chung cần được đầu tư bài bản, đột phá về công nghệ, nguồn lực, quy trình cũng như sự tạo điều kiện về chính sách từ phía chính phủ. Bên cạnh đó, cũng cần đẩy mạnh thu hút nguồn vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài, đẩy mạnh hợp tác cạnh tranh và liên kết vùng đối với ngành logistics tại Việt Nam.

Kết luận

Quan hệ hợp tác giữa Việt Nam và Ba Lan đã có quá trình phát triển lâu dài, và gần đây đã có những bước phát triển lên tầm cao mới trên hầu hết các lĩnh vực như chính trị, kinh tế, giáo dục - đào tạo, an ninh - quốc phòng... Bối cảnh quốc tế mới, đặc biệt là xu thế bảo hộ thương mại cùng với việc ký kết và triển khai nhiều FTA được cho là sẽ mở ra nhiều cơ hội và cũng đặt ra không ít thách thức đối với triển vọng hợp tác giữa Việt Nam và Ba Lan. Hai bên đều đã có những nỗ lực để thúc đẩy hợp tác, đặc biệt là giữa các doanh nghiệp. Cùng với việc EVFTA và EVIPA đã được ký kết, hy vọng rằng mối quan hệ hợp tác giữa hai quốc gia trên nhiều lĩnh vực sẽ được nâng cao, đi vào chiều sâu, hiệu quả và thiết thực.

Tài liệu tham khảo

1. Phan Ánh (2019), "*Chi phí logistics quá cao làm giảm tính cạnh tranh của hàng hoá*", <https://vov.vn/kinh-te/chi-phi-logistics-qua-cao-lam-giam-tinh-can-tranh-cua-hang-hoa-901492.vov>
2. Dương Đức Dũng (2017), "*Chủ tịch nước Trần Đại Quang hỏi đàm với Tổng thống Cộng hòa Ba Lan*", <https://bnews.vn/chu-tich-nuoc-tran-dai-quang-hoi-dam-voi-tong-thong-cong-hoa-ba-lan/69162.html>
3. Khổng Hà (2018), "*Việt Nam - Ba Lan tăng cường hợp tác phòng, chống tội phạm*", <http://cand.com.vn/Hoat-dong-LL-CAND/Viet-Nam-Ba-Lan-tang-cuong-hop-tac-phong-chong-toi-pham-522008/>
4. Hà Văn (2019), "*Tăng cường hợp tác thương mại, đầu tư Việt Nam - Ba Lan*", <https://www.sggp.org.vn/tang-cuong-hop-tac-thuong-mai-dau-tu-viet-nam-ba-lan-612797.html>
5. TCCSĐT (2017), "*Bước phát triển tích cực trong quan hệ hợp tác nhiều mặt Việt Nam Ba Lan*", <http://www.tapchiconsan.org.vn/Home/Doi-ngoai-va-hoi-nhap/2017/48140/Buoc-phat-trien-tich-cuc-trong-quan-he-hop-tac-nhieu-mat.aspx>
6. Ngọc Tuyết (2018), "*Việt Nam và Ba Lan ngày càng phát triển năng động*", <https://www.hcmcp.gov.vn/tin-tuc/quan-he-viet-nam-va-ba-lan-ngay-cang-phat-trien-nang-dong-1491849523>